

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ АПЕЛЯЦІЙНА ПАЛАТА

Україна, 03680, МСП, м. Київ-35, вул. Урицького, 45
Тел.: (044) 494 06 06 Факс: (044) 494 06 67

Р І Ш Е Н Н Я

30 вересня 2014 року

Колегія Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України, затверджена розпорядженням голови Апеляційної палати Висоцької Л.В. від 04.08.2014 № 50 у складі головуючого Тумко Л.І. та членів колегії Маруди Н.В., Томачинського С.М., розглянула заперечення Насуліча В'ячеслава Павловича проти рішення Державної служби інтелектуальної власності України (далі – Державна служба) від 24.04.2014 про відмову у видачі патенту на винахід “Двигун гідравлічний “Приплив” за заявкою № а 2011 12433.

Розгляд заперечення здійснювався на засіданнях 21.08.2014 та 30.09.2014.

На засіданні 21.08.2014 присутній представник Державного підприємства “Український інститут промислової власності ” (далі – ДП “УІПВ”) – Швалюк М.М.

Засідання 30.09.2014 проводилось за відсутності представників сторін.

Повідомлення про дату засідання надіслано листом від 15.09.2014 № 34665.

При розгляді заперечення взято до уваги такі матеріали справи:

заперечення від 01.07.2014 (вх. № 9200) проти рішення Державної служби від 24.04.2014 про відмову у видачі патенту на винахід “Двигун гідравлічний “Приплив” за заявкою № а 2011 12433;

копії матеріалів заявки № а 2011 12433;

клопотання від 18.08.2014 вх. № 11715 з проханням розглянути заперечення за відсутності апелянта та його представника.

Аргументація сторін.

Апелянт – Насуліч В'ячеслав Павлович заперечує проти рішення Державної служби про відмову у видачі патенту на винахід “Двигун гідравлічний “ПРИПЛИВ” за заявкою № а 2011 12433.

Апелянт не згоден з рішенням експертизи про те, що винахід не відповідає умові промислової придатності та наводить аргументи з метою обґрунтування можливості реалізації вказаного заявником призначення.

Апелянт стверджує, що відповідно до закону сполучених посудин, рівень рідини у всіх посудинах незалежно від їхньої площі поперечного перерізу буде одним. Це усереднені дані, в лабораторних умовах рівень рідини в сполучених посудинах, різних за площею поперечного перерізу, на частки міліметра відрізняється.

Апелянт зазначає, що формула сили указана й розписана в описі винаходу. Якщо площі поперечного перерізу сполучених посудин матимуть значну різницю, то можна припустити, що й рівень в сполучених посудинах також матиме значну різницю.

Закон сполучених посудин є справедливим для посудин однієї висоти, де на поверхню рідини діє атмосферний тиск 1 кГ/см^2 .

На атмосферний тиск впливає багато факторів, але вважається, що на рівні моря $P = 1 \text{ кГ/см}^2$, і усереднено через кожні 10 м вгору P зменшується на 1 Г/см^2 , тобто на висоті 10 м $P = 0,000 \text{ кГ/см}^2$, на висоті 20 м - $P = 0,998 \text{ кГ/см}^2$, на висоті 100 м - $P = 0,990 \text{ кГ/см}^2$ і т.д.

На думку апелянта, помилково вважати, що повітря, яке знаходиться в каналі, буде чинити тиск вниз, оскільки повітря в каналі завжди буде рухатися у бік торця каналу з меншим тиском, в даному випадку - вверх. Цей ефект давно використовується в промисловості.

Також апелянт зазначає, що винахід "Двигун гідравлічний "Приплив" розкриває тільки принцип дії двигуна, не пропонує креслення та виготовлення дослідного або серійного зразка двигуна. Тому указати точні розміри каналу, його площу поперечного перерізу, його довжину можна буде вказати на етапі розрахунків дослідної моделі. З точки зору апелянта, саме для цього й патентується даний винахід, щоб в подальшому можна було приступити до розрахунків із створення дослідного зразка.

Враховуючи наведені доводи, апелянт вважає, що винахід відповідає умові патентоздатності "промислова придатність" та просить розглянути зазначене заперечення на засіданні Апеляційної палати.

За результатами кваліфікаційної експертизи, проведеної закладом експертизи за первинно поданими описом винаходу та кресленнями, з урахуванням зміненої формули винаходу, поданої у зв'язку з одержанням заявником попереднього висновку кваліфікаційної експертизи №14832/ЗА/13 від 20.06.2013 (далі – попередній висновок), зроблено висновок, що заявлений винахід за пунктом 1 формули не є промислово придатним.

В остаточному висновку закладу експертизи, зокрема, зазначено, що відповідно до підпункту (с) п. 6.5.1.1 Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України, від 05.03.2002 №197 (далі – Правила розгляду) у разі здійснення винаходу (корисної моделі) за будь-яким пунктом формули, перевіряють, що реалізація вказаного заявником призначення дійсно можлива.

На думку закладу експертизи, ця вимога заявником не дотримана. Відповідь на попередній висновок не містить суттєвих доводів для підтвердження можливості функціонування пристрою і реалізації його призначення у разі здійснення його за незалежним пунктом 1 зміненої формули, які були б достатніми для зміни попереднього висновку про невідповідність заявленого пристрою умові "промислова придатність".

В остаточному висновку заклад експертизи зазначає наступне.

В описі винаходу заявник стверджує (див. стор. 3 опису), що при закритому клапані 3 на поверхню рідини 2 усередині корпусу 5 буде діяти атмосферний тиск P_2 , що менше тиску P , який діє на всю поверхню рідини 2, що знаходиться в піддоні 1. Відповідно атмосферний тиск P_1 на поверхню рідини 2 усередині корпусу 5 буде менше P : $P_1 < P$.

Завдяки цьому рідина 2 у піддоні 1 має витіснити рідину 2, що перебуває усередині корпусу 5, рівень рідини 2 у корпусі 5 повинен піднятися стосовно рівня рідини 2 у піддоні 1 (фіг. 2). Плавучий елемент (поплавець) 4, що плаває в рідині 2 усередині корпусу 5, також має піднятися нагору стосовно свого первісного положення, в результаті чого шток 7, прикріплений до плавучого елемента (поплавця) 4, переміститься нагору й буде діяти на механізм 9, що перетворить цей рух в обертальний.

Ці ж самі доводи заявник наводить також і в листі-відповіді.

Проте, як уже зазначалось експертизою у попередньому висновку, із авторитетних джерел науково-технічної інформації загальновідомо, що атмосферний тиск зменшується зі збільшенням висоти підйому над Землею {див., напр., "Большая советская энциклопедия", визначення "Атмосферное давление"}, тому на тому рівні, де знаходиться верхній торець трубки 6 тиск P_2 буде дійсно меншим за тиск P , що діє на всій поверхні піддону 1.

Як зрозуміло з матеріалів заявки, корпус 5 являється відкритим резервуаром, оскільки він з'єднаний з атмосферою за допомогою трубки 6, про що заявник і сам зазначає в описі винаходу (див. останній абзац на стор. 2 опису), тому безпосередньо на поверхні рідини в корпусі 5 буде діяти інший (більший за тиск P_2) атмосферний тиск P_1 .

Основаючись на основному рівнянні гідростатики, а також на законі сполучених посудин (див., наприклад, визначення "Закон сполучених посудин" та "Закон гідростатичного розподілу тиску в рідині", які даються у Вільній енциклопедії "Вікіпедії" (<http://uk.wikipedia.org>)), можна з впевненістю стверджувати, що тиск на поверхні рідини 2 в корпусі 5 P_1 при закритому клапані 3 буде таким же, що і тиск P який діє на всю поверхню рідини 2, що знаходиться в піддоні 1, тобто буде виконана відома умова рівноваги рідини, відповідно до якої: у всіх точках, що лежать в одній горизонтальній площині, тиск буде однаковим (див., наприклад, книгу "Элементарный учебник физики. Том 1. Механика. Теплота. Молекулярная физика" под редакцией академика Г. С. Ландсберга, 1985 г., § 152, 153, 172, с. 289-295, 328-329).

В листі-відповіді заявник як аргументацію власних доводів використовує книгу Я.И. Перельмана "Занимательная физика". В даному джерелі дійсно зазначено, що створивши розрідження можливо забезпечити підняття рідини (наприклад, всмоктування рідини зі стакану людиною шляхом створення за рахунок легенів в роті розрідження), однак в нашому випадку резервуар відкритий, а для підйому рідини на тому рівні, де діє тиск P_2 (висота принаймні 10 м) фактично потрібно створити вакуум, що, очевидно, неможливо втілити лише за допомогою атмосферного тиску, який діятиме на даній висоті. Також варто зауважити, що підняття рідини буде неможливим, оскільки тиск на поверхні

рідини 2 в корпусі 5 P_1 при закритому клапані 3 врівноважується тиском того стовпа повітря, що діє на поверхню рідини 2 з висоти, де діє тиск P_2 .

Отже, можна вважати встановленим, що використання запропонованого двигуна як механічного привода електрогенераторів, насосів і т.п. неможливе.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок про те, що у разі здійснення винаходу за незалежним пунктом 1 зміненої формули винаходу реалізація вказаного заявником призначення не можлива, тобто вимога 3.1 (с) не була дотримана.

На підставі висновку закладу експертизи про невідповідність винаходу умовам патентоздатності Державною службою прийнято рішення про відмову у видачі патенту на винахід від 24.04.2014 № 10229/ЗА/14.

3. Колегія Апеляційної палати вивчила і проаналізувала аргументацію сторін, що міститься в матеріалах справи та яку було наведено під час розгляду заперечення на засіданні колегії Апеляційної палати.

Керуючись п. 17.3.13 Регламенту Апеляційної палати, при розгляді заперечення колегія Апеляційної палати перевірила обґрунтованість рішення Державної служби щодо заявки, за якою подано заперечення, в межах доводів заперечення, керуючись Законом, Правилами складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 р. № 22 (далі - Правила складання) та Правилами розгляду.

Відповідно до пункту 8 статті 6 Закону винахід визнається промислово придатним, якщо його може бути використано у промисловості або в іншій сфері діяльності.

Відповідно до пункту 6.5.1.1 Правил розгляду для встановлення промислової придатності винаходу перевіряють:

наявність у матеріалах заявки посилання на призначення заявленого об'єкта винаходу (для нових хімічних сполук - його можливе застосування);

наявність у первинних матеріалах заявки описаних засобів і методів, за допомогою яких можливе здійснення винаходу в тому вигляді, як він охарактеризований в будь-якому пункті формули. Якщо такі відомості в матеріалах заявки відсутні, допускається, щоб засоби і методи, на які є посилання в заявці, були описані в джерелах інформації, що стали загальнодоступними до дати пріоритету винаходу.

Крім цього, у разі здійснення винаходу за будь-яким пунктом формули, перевіряють, що реалізація вказаного заявником призначення дійсно можлива.

В матеріалах заявки як призначення заявлено гідравлічний двигун, тобто гідромашина, що перетворює механічну енергію рідини на механічну енергію веденої ланки. У матеріалах заявки описані засоби і методи, за допомогою яких можливе здійснення винаходу в тому вигляді як він охарактеризований в формулі.

При цьому, як було зазначено експертом, реалізація вказаного заявником призначення неможлива. Такий висновок експерта ґрунтується на основному

рівнянні гідростатики та законі сполучених посудин. Для того, щоб винахід реалізував своє призначення, плавучий елемент 4 повинен мати можливість підніматися завдяки підйому рідини, що знаходиться в корпусі 5.

На думку заявника, це можливо завдяки різниці атмосферних тисків. А саме, після закриття клапана 3 доступ атмосферного повітря всередину корпусу 5 через клапан 3 буде припинено. На поверхню рідини 2 всередині корпусу 5 буде діяти тільки атмосферний тиск $P_2 < P$, тому що верхній торець трубки 6 знаходиться значно вище рідини 2. Тому атмосферний тиск P_1 на поверхню рідини 2 всередині корпусу 5 буде меншим P , тобто $P_1 < P$. Виходячи з цього рідина 2 у піддоні 1 має витіснити рідину 2 всередині корпусу 5 і рівень рідини 2 у корпусі 5 повинен піднятися відносно рівня рідини 2 у піддоні. В результаті цього плавучий елемент 4, що плаває в рідині 2 всередині корпусу 5, також підніметься нагору стосовно свого первісного положення.

Колегія Апеляційної палати зазначає наступне.

Загальновідомо, що зі збільшенням висоти підйому над Землею атмосферний тиск зменшується. Тобто дійсно тиск P_2 , що діє на верхній торець трубки буде менший за тиск P , що діє на поверхню рідини у піддоні 1. Але, як відомо з матеріалів заявки резервуар є відкритим, він з'єднаний з атмосферою за допомогою трубки 6. Тому на поверхню рідини в корпусі 5 буде діяти тиск P_1 , який є більшим за тиск P_2 .

Отже, виходячи з улаштування пристрою, а також основного закону гідростатики та закону сполучених посудин, тиск P_1 на поверхні рідини 2 в корпусі 5 при закритому клапані буде таким же як і тиск P , що діє на поверхню рідини в піддоні 1. Оскільки тиски однакові, то рідина 2 в корпусі 5, не підніметься вище рідини 2 в піддоні 1 і плавучий елемент залишиться на місці. Перетворення механічної енергії рідини на механічну енергію веденої ланки не відбудеться, а отже і реалізація призначення неможлива.

Враховуючи вищенаведене, колегія Апеляційної палати прийшла до висновку, що заявлений винахід не відповідає умові патентоздатності промислової придатності.

Відповідно до пункту 6.5.1.4 Правил розгляду щодо винаходу, для якого встановлена невідповідність умові промислової придатності, перевірку на відповідність іншим умовам патентоздатності не проводять.

Колегією Апеляційної палати також здійснено аналіз наданих у запереченні прикладів, які, на думку апелянта, є доказами вірності його твердження: "помилково вважати, що повітря, що знаходиться в каналі буде чинити тиск вниз, оскільки повітря в каналі завжди буде рухатися у бік торця каналу з меншим тиском, в даному випадку – вгору".

З точки зору колегії Апеляційної палати перші два приклади суперечать загальноприйнятним в галузі теоріям та закономірностям, що визнає і сам апелянт. При цьому він не надає посилань чи доказів на підтвердження такої точки зору. Третій приклад суперечить теорії та практиці роботи теплових машин.

Отже, зазначені приклади не визнані колегією Апеляційної палати доказами вірності твердження апелянта.

На підставі викладеного, колегія Апеляційної палати дійшла висновку, що рішення Державної служби про невідповідність заявленого винаходу умовам патентоздатності, а саме умові промислової придатності, є правомірним.

4. За результатами розгляду заперечення, керуючись Законом України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, Регламентом Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України, колегія Апеляційної палати

в и р і ш и л а :

1. Відмовити Насулічу В.П. у задоволенні заперечення.
2. Рішення Державної служби від 24.04.2014 про відмову у видачі патенту на винахід “Двигун гідравлічний “Приплив” за заявкою № а 2011 12433 залишити чинним.

Рішення набирає чинності з дати його затвердження наказом Державної служби інтелектуальної власності України.

Головуючий

Л.І.Тумко

Члени колегії

Н.В.Маруда

С.М.Томачинський